

Kerekfejű géb (*Neogobius melanostomus*) a Hortobágy-Berettyóból

Somogyi Dóra, Nyeste Krisztián

Az elmúlt évtizedek során a ponto-kaszpikus gébfélék fokozatos térnyerése figyelhető meg a Kárpát-medencében. Terjedésük úgynevezett szemispontán folyamat, ugyanis a különböző emberi tevékenységek (pl. csali-halként vagy haltelepítések révén történő behurcolások) következtében az egyes élőhelyeken ugrásszerű megjelenést mutatnak. Ilyen terjedés tapasztalható a kerekfejű géb (*Neogobius melanostomus*) esetén is, mely korábban csak a Dunából és mellékvízeiből volt ismert, majd 2017 nyarán a Közép-Tisza vidékéhez tartozó Nagykunsági-főcsatornán mindenféle előzmény nélkül előkerült.

A 2018-ban végzett vizsgálatok igazolták, hogy a faj meglehetősen gyorsan terjedt el a főcsatorna teljes hosszán, s várható volt, hogy a két ágra szakadó vízfolyást befogadó Hortobágy-Berettyóban és a Hármas-Körösben is hamarosan megjelenik. Erre az eseményre „két évet kellett várni”, ugyanis 2019. 08. 15-én horgászat közben egy idősebb példány került elő a Hortobágy-Berettyóból (N47°03'22.2" E20°42'19.9") a Nagykunsági-főcsatorna keleti ágának torkolatánál lévő zsilip alvizén (melyet a helyiek csak „zubogóként” emlegetnek).

Mindeközben a faj az Alsó-Tiszán is folyamatosan ter-

A Hortobágy-Berettyóból fogott kerekfejű géb (Nyeste Krisztián felvétele)

jeszkedik, 2018 végén már Algyőig is eljutott. Ezek alapján a közeljövőben a teljes Alsó- és Közép-Tisza vidékén folyamatos terjedésére lehet számítani, melyhez a fokozatosan melegedő klíma is hozzájárulhat. A legagresszívebbnek tartott gébfélénk térnyerése az azonos élettérben élő védett küllőfajaink állományait veszélyeztetheti leginkább, ám egyes vizsgálatok arra is rámutattak, hogy az őshonos ragadozófajok számára akár előnyös is lehet. Mindezek a faj további vizsgálatának fontosságát igazolják.

Kecskerák (*Astacus leptodactylus*) a Nagykunsági-főcsatornából

Nyeste Krisztián, Somogyi Dóra

A kecskerák egyike annak a három, Kárpát-medencében őshonos tízlábú ráknak (Decapoda), melynek állományai a 19. század folyószabályozási munkálatait követően jelentős mértékben megfogyatkoztak. A Közép-Tisza vidékén recens előfordulási adatai a folyó Tisza-tavi szakaszáról, valamint a Hortobágyból, a Köselelyből, a Körösökből és a Berettyóból publikusak, de az utóbbi években már sokfelé csak az idegenhonos cifrarák (*Orconectes limosus*) egyedei kerültek elő.

Emiatt volt kellemes meglepetés, hogy 2019. május 17-én a Nagykunsági-főcsatorna abádszalóki szakaszán, csali-halfogó hálójával egy kb. 14 centis kecskerákot fogtuk. Állományának csökkenéséhez a folyószabályozásokon túl nagymértékben hozzájárul vizeink elszennyeződése, valamint a hazánkban megjelenő idegenhonos, in-

Kecskerák a Nagykunsági-főcsatornából (Nyeste Krisztián felvétele)

váziós tízlábú rákfajok és az általuk terjesztett megbetegedés, a rákpestis (*Aphanomyces astaci*). Közülük is kiemelkedik az Észak-Amerikából származó cifrarák, melyet hazánkban először 1985-ben jeleztek a Dunából. Tiszai megjelenéséről nincsenek pontos információink, a Tisza-tóból 2005-ben jelezték először, 2008-ban pedig már a Nagykunsági-főcsatornában is jelentős számban volt jelen. Az

édesvízi tízlábú rákfajokról az elmúlt évtizedben több felmérés is készült, melyek az idegenhonos fajok gyors és széleskörű terjeszkedését mutatták ki. Fontos, hogy az újabban megjelent fajok terjedését és az őshonos faunaelemekre gyakorolt hatását a továbbiakban is figyelemmel kísérjük.